Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 11 сентябрь, 1976 шу. • № 111 (5622). • Мах 2 кеп.

НОЯБРЬ БЕТТА ЧОТАХ

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера планан тIамIца социалистически декхаран хьал хьалха кхоачашлара, «Нана» балха денна — дикала Зинах» яхача деспиагIа кха а хьегашг, шерра социалистически яхь воаржавыл Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдьятта чакхдоахача завода технологаша.

Яхьо кердача кхаьгаша толамашка кхуьл уж. Завода цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ я Колесников Анатолий Алексеевича кулгалдеча цхьолагIча цеха коллектна. Цо хIанашлехьа толамца кхоачашлыйл мехкдьятта продукци арахецара оттагIа тIаьхьарча ах бетта задаш. Иш бетта планагIа лаьрхIачуа совгIа хIанашлехьа цо арахийгай бIаьш зозарш сомий маьхха товарни продукци.

Кхаьста дика кхьа а хьегаш, уьк шера завода установкаштa юкъе яьржача яхье хадданиа хьалха латташ ца Гавриленко Виктор Алексеевичи, Куницын Юрий Михайловичи кертe латтача установкай коллективаш. Иш-лагIча августа денз октябрь бетта календарагIа кхьгаьгаш бa уж. IIанашлехьа толамца кхоачашлыйл шер мехкдьятта продукци арахецара отт бетта план. Царех духха тIехьа шо бусаш иштта дика кхьгаьгаш бa Пашков Николай, Волинкин Иван Няколаевич кертe латтача шин установка технологаш. Цар а IIанашлехьа толамца кхоачашлыйл мехкдьятта продукци арахецара оттагIа тIаьхьарча ах бетта задани.

Б. КОСТОЕВ.

СИХДЕ ГУЙРАН БАЛХАШ!

КПСС обкоме, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совете, облсовпрофе, ВЛКСМ обкоме

1976 ШЕРА ХЬАЖКIАШ ДУГЕИ ХАННАХЬА А ДИКА А ЧУЭЦАРАН КИЙЧДАРАН ЛЕЛАЕЧА РЕСПУБЛИКАНСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА КХЬ ТIА А ОТТАЯЬЧА УСЛОВЕЯ ХЬАКЪЕХЬА

Хьувкъам доацача хана а ца бойташ а чуэцара дика вIашIтехьаккхар, хьажжIаш дугеи паччахьалхенга доккара тIаийца доккхагIдола дехкараш хаиал хьалха кхоачандайтара КПСС бюрос, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совето, облсовпрофо. ВЛКСМ обкомо «Iоагlгьыьй районий, колхозий, совхозий, мехотрядий, звеньяй республиканскиси социалистически яхьа условеш.

Республика газеташ тIа хьаделла лаьрхIад хIата длаьхьа хьажжIаш дугеи чуэцача, уж паччахьалхенга доххача лелаеча социалистически яхье котбаьнниарг сийлен Доска,

Кlира баьча балха итогашка хьежжа сийлен Доска тIа дIаязъерга техникага лакха оьсарле йолаш болх байтала вIашIтехьдаьккха, социалистически декхаран толамца кхоачандаьл йоаа районаш, колхозаш, совхозаш, мехотрядаш, звеньяш, механизаторааш.

Республикански газетий редакцешта, телевиденеи радиовещанен комитета тIадилад тьажжIаш дугеи чуэцара вIашIтехьдаьккха районаша, боаханама, механизаторама лелаеча социалистически яхьа леламах хIара денна дувцина, хьалха латтарий опыт шераГа дIайоьзьятага.

(1976 шера хьажжIаш дугеи чуэцара, кийчдара лелаеча районий, колхозий, совхозий, механизированни отрядий, хьажжIаш лелаечеи дуга леладелеи звеньяй, механизаторий республикански социалистически яхье условеи газета 3-ча оагIоч.-та кепа техьа я).

ЦА ЙОЙТАШ ЧУЭЦА КОМСАШ

1976 ШЕРА ХЬУВКЪАМ ЧУЭЦАРА КЪЛ ТIА А ДЕ ДЕЗАЧА БАЛХИЙ ХЬАКЪЕХЬА

Уьк шерара хьувкъам ханнахьен дика чуэцара, комсаш кийчбара плани социалистически декхаранна кхоачандаьзна дагрдоацаш хиара, царна баха нах хаддаза Iалибарен мехка промышленни центрашка керда йолаш уж дIаькхьайтIаран хьакъехьарча дешашка хьежаб. КПСС обкома бюрос, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо дехкарийла вIа «Чеченингушпино» объединени, юрта боазама министерство, КПСС горкомени районанаш, горрайисполкомаш тIехьа ца а тетташ шу гIулакха мел эпар де, хIара боахаме, отделене, бригаде хоаддам боллаш йола планаш комсаш чуэцарен кийчьярен графикашца оттаг, дерттIа социалистически яхь вIашIтехьаккха.

Йолаш йола ерриге техника балха юкъе йоалае еза, лакха овсарле йолаш пунга болх байтала вIашIтехьаккха деза. Баха- ча яхь юкъе шерра боаржабаь массово-политически болх бе беза, хьувкъам чуэцара юкъе цар дакъа доацарогlаш.

Хlаиалхь хьувкъам чуэцара балхаш чакхдахара тоьам хьалха болхий па хиларга дувзаденна парте горкомаин райкомашн, декхарийла я оттаьнча хаиашка болх бергболаш комсаш, бахьадараш, коортол чуэцара балхашта кхы тIа а предприятеп, организацеп, учреждеиай болхлохи гIулахкера нахи, студенташ, техникумий профтехучилищ дешархой юкъе оза. «Чеченингушпино» объединени, совхозий директораша парторганизацеши декхарийла я хьувкъам чуэцара дакъа лоаиаш болча наха лертIа производственни культурно - бытовой хьалаш вIашIтехьдаьккха.

Комсаш чуэцара районаша, колхозаша, совхозаша, отделеиеиа, бригадаиа, болхлоша, колхозхоша, бахача наха лелаеча республикански социалистически яхъа условеи чIоагIкхета.

Республика газеташ тIа хьаделла лаьрхIад социалистически яхье котбаьнниарг сийлен Доска.

Кlира баьча балха итогашка хьежжа сийлен Доска тIа дIаязъерга — комсаш чуэцара эгIара тIех хьохкамаш дахьа районаш, колхозаш, совхозаш, бригадаш, хьалхалтгарап.

Республикански газетий редакцеи, телевиденеи радиовещанен комитет декхарийла я комсаш чуэцареи кийчьеча лелаеча социалистически яхъа лелаеча хIара денна, хьалхалаттарий опыт шераГа дIайоьзятга.

(1976 шера комсаш чуэцара районаша, колхозаша, совхозаша, отделеиеиа, бригадаиа, болхлоша, колхозхоша, гIулакхера наха лелаеча республикански социалистически яхья условеи газета 3-ча оагIоч.-та кепа теха я:.

Хьажжlаш дог гIоздоаккхаш я

Дика хьохкамаш гойташ кхьежег итглагIча пятилекна ух хьалдаргта шера «Шалинскиь совхоза кхаш деладераша. Иштта длаи 22,1 центнер йолаш хIара гектара тIера 28,1 центнер гурахьа йийача ка болча культурий хьувкъам чуера цар. Хlьа тIа хIанз яата шоллагI хьувкъам — хьажжIаш чуэцара ба совхоза кхьегамхой.

Цар хьежег 943 гектара тIа хьажжIаш кхейп уг боахаме, царех 300 гектар тIа ялата дыхьгIа. Сиюса дIайIина тьажжIаш дукха хIама ца эпаш чуена а яьха хIанз тIателIа ялата дIайийна из культура чуэцара ба совхоза механизаторааш.

IаьрхI комбайн я ялата хьажжIаш чуэцаи. Цергара хьатта 16 лафетаца хьажжIаш дIаьхьуьаш ворхI тракторнет на болх беш. Сиюса лаьрхIа цара дIадамаш машинашца дIакхуьк кхаI тIара.

Сихеи дикеи бу болх комбайнерама а, трактористаша а, хьажжIаш чуэцача болх бечча кхича наха а. Хlьа тIа къаьстта хьинаре кхъьег комбайнераша Ленина, Къаьхьегама Цlеча Байрака орденаш леларга Абдулаев Саламус, Мусаев Сайпе, Салуланн Ибрагима, Асаев Мисирпашас, трактористаша Кагманнов Iабдула, Ахмадов Юнсапа, Далаев Хlарона. Балха цорма юкъера лаьрхIата 120 — 130 процент кхоачаш ца еш ди дIадахийгай царех хIара.

Ялата йийна хьажжIаш кхойтта балха дийлъяьз чуэпа бера хьежжа кхоачашлара. Цул совгIа КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Алма-Ате партийно-болхма совещане дан къамьла дуьпаш уьк деношка делкъийга кхай тIа хиначул совещане мехкиистораша дош делар

ГІАРТИЙНИ ХРОНИКА

КЬАХЬЕГАМХОЙ БЫТА — ХАДДАНЗА ТЕРКО

Советски наьха хьал-торо ГІаьхо ойлеш, гар кьаьхьгамен бытеш, хьалаш тоьдеза парте шин хеттерга деккар гІайрхІа а гІайрхІа хІинз лоарІаш а да. «Дерриге сага дуьхьа, пун хьалторо хІар дуьхьа» яха ловзуш хьалхашка оттаьяча партен партчакъалхенан лерхІ из ца кхоьру кхочушдеш доагІар хьалхенан, колхозхой, интеллигенце кьаьхьгама хьоькар айде, пхеез хІуранз хьинар лаьхьерглоьа хьалхи хьаьдера Іаламде. Шу дешна — йоаьхо ей хила беза бераниш — партийни, советски органаш, боаьмаш гулъахьой.

Ихьабакъза, массанаьха йоагІан йола терко ойлаш кьаьхьгамхоша дІадехарий, цар хьашт. Хенз йоаьш я кьаьхьгамхоша гІулъакхера наьха бытоьш пун ГІуьйлахь гІаьтарехьа тоьдера дешаш къестадеча хана воьдехІа, бюрократизм мийхьолийташ йола моттиган. Мадарра ейча, цу тайнара гІулъакхан кийденнад Старопромысловски районе. Иштта, партийни организацка хоанаш ухар «Старопромыслоь» НГДУ доаьлаьш йола банеш йІаькъачакхана вочен антиканитарийни хьалшка хилараз. ДІадаьхача шера ноябрь бетта Старопромысловски райисполкомо решенеш йьар уж сиха тоьаьяха, ваьна. Цьхьабакъза, «Старогрозненгіо» НГДУ кулгалоачна нн. Ивинске, Драча, ЖКК управляюще и. Потерязина кхочачъяьнзар из решенеш. Депутаташ, райсовета Массазарча комиссе членаша заморос йича и. Драча тешам балар райсовета сессена баьлс 1976 шера хьалараз яьх бетта тоьаь йохьарбза, ььна. Из доаш а кхочачъяьнзар. Уж тоьаьра хьекена ачча лоадам болаш деце а хатданза йоь пай да пи эцеш бусаш хинчаб уьхаза.

Иштта, гучадьшнад и. Павленкова кулгалдеш йола «Старогрозненгіо» НГДУ партийни комитет кьаьхьгамхоша партдакъраш хьештаган терклалдеш боацача кулгалхой гІулъакхй ирача политически хьисане хьоастан ца баьлга, «Грозненефть» объединенне генеральни директора заместителга и. Сардалашвилера кьаьхьгамхоша да бытоьш гІулъакхан доагІатера дешаш къестадеча хана воьдехІа, бюрократизм мийхьолийташ йола моттиган. Мадарра ейча, цу тайнара гІулъакхан кийденнад Старопромысловски районе. Иштта, партийни организацка хоанаш ухар «Старогрозненгіо» НГДУ доаьлаьш йола банеш йІаькъачакхана вочен антиканитарийни хьалшка хилараз. ДІадаьхача шера ноябрь бетта Старопромысловски райисполкомо решенеш йьар уж сиха тоаьяха, ваьна. Цьхьабакъза, «Старогрозненгіо» НГДУ кулгалоачна нн. Ивинске, Драча, ЖКК управляюще и. Потерязина кхочачъяьнзар из решенеш. Депутаташ, райсовета Массазарча комиссе членаша заморос йича и. Драча тешам балар райсовета сессена баьлс 1976 шера хьалараз яьх бетта тоаьяь йохьарбза, ььна. Из доаш а кхочачъяьнзар. Уж тоаьяра хьекена ачча лоадам болаш деце а хатданза йоь пай да пи эцеш бусаш хинчаб уьхаза.

Иштта, гучадьшнад и. Павленкова кулгалдеш йола «Старогрозненгіо» НГДУ партийни комитет кьаьхьгамхоша партдакъраш хьештаган терклалдеш боацача кулгалхой гІулъакхй ирача политически хьисане хьоастан ца баьлга, «Грозненефть» объединенне генеральни директора заместителга и. Сардалашвилера кьаьхьгамхоша да бытоьш гІулъакхан доагІатера дешаш къестадеча хана воьдехІа, бюрократизм мийхьолийташ йола моттиган. Мадарра ейча, цу тайнара гІулъакхан кийденнад Старопромысловски райисполкомо решенеш йьар уж сиха тоаьяха, ваьна. Цьхьабакъза, «Старогрозненгіо» НГДУ

1976 ШЕРА ХЬАЖКIАШН ДУГЕН ЧУЗЛАЧА, КИЙЧДЕЧА ЛЕЛАЕЧА РАЙОНИЙ, КОЛХОЗИЙ, СОВХОЗИЙ, МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯДИЙ, ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕЧЕН, ДУГА ЛЕЛАДЕЧЕН ЗВЕНЬЯЙ, МЕХАНИЗАТОРИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ СОЦIАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА

УСЛОВЕШ

Райончу, колхозашу, механизированни отрядаш, хьажкIашу лелаеш дуга леладу звеньяш, механизаторашу социалистическин яздеш когбаьлашвар лоарХ, шагалъа санна лоаттача хенан чIа йойтаеш хьажкIаш а дуга а толамца чуэлаца. Уж культурни эгаран пачхьалкхенан йохкаран чIанйна социалистически деспаран хенал хьалха жIованачIашца дац чакхдаьккха дале.

IXЬАН КIИРАН ИТОГЕХ:

болх тIех дикен сихен а бен юкъера лаьхIача списка тIа латтача комбайнаца, жатжица этгаеш духьаIа болх бен. 20—25 дийнахь хьувтаъ чуэлаца, паччахьалкхенга ялат лохкалга Iалашдан болх айлон, колхоз, совхоз;

тIех дика болх а бен цхьан баьхка лиейнаъ этгаеш тIех, баьхьа 4,5 гектарал кIезигагIа йохкаеш тIай чIара, жатжица дуга чуэлаца болх механизаторий;

тIехдика болх а бен цхьан баьхка лиейнаъ этгаеш тIех, баьхьа 3 гектарал кIезигагIа доаш, цхьаккане оарлаш, кесаваш хьалъэшан саэлаш дуга чуэлаца болх комбайнерий;

тIехдика болх а бен цхьан баьхка лиейнаъ этгаеш тIех, баьхьа 3,5 гектарал кIезигагIа йохкаеш, цхьаккан чуэлаца болх комбайнерий.

ХЬВКЪАМ ЧУЭЛАРА ИТОГЕХ:

Хьувкъам чуэлара оптимальни хана (20 баьхка денал соргIа йоанача) ялача лаьхIа хьажкIаш лиен дуга лелаца а бен чуэлаца, ялат дуэхьаьлаш, деферага таккхара, пачачьалкхенга, лохкара, фу чуэлаца социалистически деспаран кIезигаша этгара тIех хьажкIаман деспаран кIезигаша колхоз, совхоз, механизированни отряд (звеньяш).

Социалистически, яхье хотт Кьобабийаьшта оттаяш:

— райончуна — хьажкара, шоллагIа, кхоалагIа моттигаш;

колхозашт совхозашт — 5 моттиг;

отделенешт бригадашт — 10 моттиг.

комсаш гуlэрашта — 35 моттиг.

Хьалхара, шоллагIа, кхоалагIа моттиг яьккхача райончуна дуэхьаьлаттарашта дуэхьа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ лаьхIа шоллагIа моттиг яьккхача бохкара (совхоза, колхоза) дуэхьа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ 1 этар сом ачкан премин;

кхоалагIа моттиг яьккхача бохкара (совхоза, колхоза) дуэхьа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ 500 сом ачкан премин;

йиллагIен пхеллаIен моттиг яьккхача бохкара (совхоза, колхоза) дуэхьа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ 700

Шоттаден — оагІув

КЕРДА СТИХАШ

Джамалдин ЯНДИЕВ.

ЗАМАНГА

Бийсанна гІеттий йьина топ санна
Вай лоам ч1а са оаз йоьрг-йий хьох,
Е харцдув лувкхера ба из йьина
Сох наха дог кхоорорг1ий хьох,
Со хьанала кхевав, са зама!

Берзе чоаболах кІийвенна укаш
Харц лийнарех ва аргдий хьох,
Е тийчача балхах мотт бетташ
Зулам лелавдарех ва аргдий хьох,
Со безаме кхевав, са зама!

Ма алийта сох курвавина
Наьна тІар биІбенначех ва,
Е бакъдолчоь дуьхьаленачна
Харцан уллуь мІттаьех ва,
Со-м ва сай дег чура гІоьзвайна
Нана Дайех хестьйрех,
Дайихеча вьхки, мингалхо санна,
Лоамана шовдеч кьийрех.

ГІарагІураш

Гоьза тьамада хьалха вазле
Цьъаг1ийца муг1арашка этте
Йолх уж ниьк боацача сигале йьле
Бухь йилле малхбоенгахьле лесте.
Йолх наьна йоламаш, фордаш доахкаш
Бийсан, бирсача дуьзна ца кхеташ,
Бlаьха ниьк кодабеш илли доахкаш
Шоаш тема, шоаш кхийна мохк безаш.

Цьъаначаьа топа тата дазле
Цер маьрша бода ниьк бохабу,

Ма тамаш я — цу сага дог дале
Дьина е наьна из вазвале.
Аз-м цу морча сагех тамаш ю.

ВАЬННАВАЦ...

Лаьтта вахаш бlаргдайнад
Цкъаза алор, цкъаза ваьрга во.
Адамий денал дег чура дийзад
Наьна дега йІоахзаю мо

Со-м ваьннаваь наьна бlаргах
Бекача тІадама тамбаь,
Е дег чура, оалача дешах
Ха дІаяхай ьаьна, тоъмбаь.

Малх гуйгенгахьа лесте е
— Ваьннаваь дерриге хайна,
Цкъаза хозача деш хьесте а
Ваьннаваь дерриге бlаргадейна.

* * *

Цкъаза маца, хьога вусаш
Халача наьнех из изза.
Заманца бакъдар дувцаш
Из лаьтта денанца ваьхаш.

Маьхха ди дІайха дарех
Из хьоцарех кхийтаваь,
Бийса lаьржделга ярак
Из наьнех а тувлаеннаваь,

Шераш дІоух йоргІв ийца
Шаьхха харцонца ца товш,
Дийла баьъдар цунга дийца
Из шоай дийна воІ волга хоьш.

Іалам — адамлен рузкъа

ЯКАШ ЛЕЛАЯР — ПАЙДАНЕ ГІУЛАКХ

1970 шера Нохч-ГІалгІай ветеринарин Іилма - тохкама сташе боахлоша лаьхача лоамашкарча даьлеяеч пайда динкарГа ч1ара дуьза Памирера ваьй республике йолаяр пайдана хиларех доза пон Іогттазалъча хана, из терказдеи яказга сан ваццо проектспецификезин боахамий куьгалхоезин.

Керда гІулакх дар из, Кавказе мехка па хулаш якаш йолаяр. Ший йий хьежаьдаран тьаьхазГа, цудуьлга кхеташ ма-дарра, белгалазара дьакъе кхеаме а дар. Цу совгІа, Кавказехь доламаьрша Іаламан климатически хьалаш среднн Азеичул клезиг-духхз эргаш дар тІулаьта, йоачаш дуьхьагІа хилаяр, ший ботанически доаттамга диллача. Фу хул хьежарга кхераяеннаяш. Буты Кеиеи яказга доламашкоче мотт-тигашна пайда на аьаш ялаш духхз дьабІеиаш йолча Гроэненски райопа «Советская Россия» яказ колхозе председатель тов. Ш. А. Абдуселимова.

1971 шера гурказа «Советская Россия» яказ колхозе йоалаьяча памирски 20 якоосонгаГа тІулуш дан хІама а доацаш. 1971 — 1972 шерашкарча Дьакъареи шайдаеи Іангага а яьина, ч1акхдеен дикаонлайваеин боа тІекье елар. Физиологически показаниташ боарамаз юхаьаьина хІама ходенпадан с аралъова тІадоалаьлъча пу тьаьбай а е цІар тІекъеп а оогтоттаза, ларбаьтазоловлаш хІама да. яка шийла Іатта цІийчарчуч дукхагІа (15 —20 процент) гемоглобин бохаеи дай уьзаш. Хетарг1ий а, дана кислород кІезигагГа доаллача фета лелаш хилараех Іайна хургйоаьаи я цар из. Який цІийдаеи, кальций, органически йоаьа фосфор, массазара белок, шелочь. Нохч-ГІалгІай чу яказ цар из а ши шу а дальмачух тІоьзагІа Кипгазера ХьайоалаЬуьа хана цар хиннаш моиг чр.

Хьагучадьяьнечох, брущелёзан пастеелезаи, змиар, гора отто тІаэиаи хул якаш, долче, дана шоай хаштаъа вакиниза оброаботка е ема пу лазаранта хуьзаза.

Массеча якаца тохкама опыт яьчул тІеъьаеГа хуъаш йоарІа-ча, який ши паоти кхы а пйаэ (Хьарзаиеи 50 йолаш) «Советская Россия» яказ колхозо 1972—1974 шерашка.

Нохч-ГІалгІай чу якаш йоалаеи хьожаи ценкъаитта тоъкамбаи моог дар 1972—1973 шерашкера Іа. Лоамашка дилла лоа 120—150 сантиметр кІоарга дар. Из санна лолча хьалаеиа моаьаьа зон доацаш-каш хуъаш кхъметтел якла хьайбаш а — саьча, ялаш, лийташ. Формаитта йоа тІаоэиаторбаеин яиеи ГІулакх меиттал ьаьча, массаза а долаш ъьазоэаГіча хьайбаш лелаеиеи Іанъдаеіа хийъаьь латта лаъкама сонъий боа оогІоацаза йоаьа Іай Іонъалйбаеих, хІама ьаьча ъьаьи с гурьаха яъьачул аттагІа я из. Іай соалоэаеша кхъаеин. Цъьабаьа из терказ цІакхъа я па диллаеч тайпара доккха лоа диллаеч чІаотта хало тІаоттайер ферман йоаьа йоІ, хІаьта шуда торгало е бе-зам болаи а ва.

Х.-Б. ИСРАЙЛОВА сурт.

Тахани кхоанеи хургда

11 сентябрь

С. М. Кирова цІеран культуран салаІаран парк. 11.00. Массовай площадка. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00 Баьццара театр. Молодежни Наэтеечимин райоонан кавча художественни самодеятельносто коллективай концеот. 15.30. Кинолектой Лекци: «Нохчмах доала эхдаъь. 19.00: Кинофестивалъ: «СССР-о малзаоп кхоамазеи бахьан доаттабе кхоасам» яхача темагІа. 19.00 Хаттар площадка. Кагиохой салаІара сайре. Паъкс болх беш я еринга аттракционаш, зоогуолок, лолочни станци, белама цІа, эгтара эламаГІа барашта — говгр-поии

В. И. Ленина цІеран культура Дворец. 12.00 Болх беш я аттракционий городок. Книжкай выставка: «Советски Бурятия» яхача темагІа. 18.30. Ахкан кинолектоин. Лекци: «Хьахьох Бурятски АССР». 19.30 Хьахьох Іиламаг - популярни документальни фильмаш.

Н. К. Крупски цІеран культура Дворец. 15 сахьат даьлча денз. 18.00 сахьат даллалла болх беш я машинпаькъахой революционни. ТІема. къьлъера-ма сийлен халкъа мукеб. 16.00 сахьат даьча денз 21.00 сахьат-іаьллалла болх беш я аттракционаш. 19.00 Кагиохой салаІара сайре. «Голубой экспресс» яхача ансамбла музыка а лохкаш.

Химикий культура Дворец. 16.00 Духовой оркестра концерт. 18.00. Хьалхаъх документальни фильмаш.

«Красный молот» завода культура ЦІа 17.30 «Советски Бурятия» яхача «чийкий выставка юхера беседа. Тематически кино хьахьохкар.

Пролетбат цІеран культура ЦІа. 17.00. «Орбита» яха кинолектоп Хьахьох «Уларнае стройки страны» яхача темагІа лоле документальни фильмаш.

КИМ цІеран клуб. 17.00 «Бурятия» яхача «пийкий выставка юхера беседа 20.00 Кагиохой салаІара сайре.

С. С. САИДОВ.

Оалхазараш юха кхальчад

«Кхохкабеиинча кхераи» — городоа Кохгла-Ярвах — гІулакхдоаьаи ший бакъахечен ламастдоаьаи промышленносто центрах. Уьгаза дегІаух химин электроэнергетикех.

Цъьабаьаьа, славеи э доаьаи, сан техдаьдаьа бІаьш шераш хьалхагІа денз къдоаГаи-нина Іалам: ну мотттинаьина-па дІанхаа оалхазараш Іалама-ча — цъьаи хана къоргеий бІенаш дар ухаьоь, — Эстонски ССР тьын боахамеи Іалам лоаьаьаеи Министерства Іалам делаьдара управление начальника Хейно Лубка йоккха масштаб болеи карта тІара хьатъьаьех «Іалхьаь» аьина белгазе из мотттиг. — Экскоаторашца ишйеса тІакІалтІаихеесей ушал хинна мотттиг, хІаьта лекъаш ца йоаь хьатІоозара. Хьайбаш кІоарга-на лайла гІолла тІедоаьхалаеиде аьт аргІанта, хІаьта якаш пІелла хІама йоккха а доаьаи йоаьх кІоарга-на лайла гІолла, шоашта тІехьа жан доаьаи даха йиш йоаь лар а йотаи. Из балъан доаьаи духхз ца къастийтан ну халача Іангара даха йиш хилар доаьаи.

«Советская Россия» яхача колхозе сеча 110 якоо участкеІеи 72 кІоргег йир, тешта аьаьа — хІара бІаьпна 65,4.

Коа тІа-Іеладу хьайбаш тІа ца кхоачалъча массаза а доа тхана лаьхача доламашка цоай доаьаьъа даьІеиаш йоаьи доаьаьъа Кавказа боахамашка якаш йоаьар чІоаргІа пайтана да. Мел йоа хьекха яле а боса оагІоатта йоажалу уж. Боча оамалаш йоацаи доза хьайбаш чудаха тхов - кийлеи шийлаи доаьаькъари доацаи тилча а мег, наьгалъа сов духхз лоа лилла іа доаьаи боаьаьи ма. Мотттиг-на ца йоаь хьекха яле а боса оагІоатта йоажалу уж. Боча оамалаш йоацаи доза хьайбаш чудаха тхов - кийлеи шийлаи доаьаькъари доацаи тилча а мег, наьгалъа сов духхз лоа лилла іа доаьаи боаьаьи ма. Мотттиг-на ца йоаь хьекха яле а боса оагІоатта йоажалу уж. Боча оамалаш йоацаи доза хьайбаш чудаха тхов - кийлеи шийлаи доаьаькъари доацаи тилча а мег, наьгалъа сов духхз лоа лилла іа доаьаи боаьаьи ма.

Дарегіа дуьлу тел якаиа ца цун центнераига 30—40 сом маъа доаьаи боаьамай. Пачча-хьалхехо доахкина оттабаьа заькуочин маьхах ІІаччийо якаи. Який дуьх — якха пІе бое болаш ла; цун маІон ца многобоп — дегІа пайтана йола баьпка-пина белок цунах сов духхз боаьаьи заькар.

Втьастаи юхье доог якаи, ахкаани хьоьхаи тІера петар йоккх пина. Масаза. Кинги-зе, царех тІаранеча тІера 1—2 килограмм моеза тха а 0,3—0,6 килограмм петар а йоаккх.

Шира дуьхьа лад якаиа Іаьк къаьпа йолча хана ' 400—700 килограмм), цъьабаьа. ЗеаьгІах лиа лаьхача дайпанеи хиларца ларбаьтазоловлаш ларбаьтазара опыташ ишеи эргйоаьаьа хьаьчул гІулакх.

Бай республикаи Пазмирерн Тувинскин республикерей боаланъча пин тайпара якеи, экономически гоаьлеиаГіа хиларга диллача, вай республикаи я хин вайна хІанз а. Памирски якаш дуьх диллара тушинскираеи тех я. ит дуьхьаьъа иеллаш духхз диллара лоаи новкъа па хиларга диллача тушинскн ярашгол.

Якийи кон тІа-Іелаеча доазиеи фу аьшаГІоЬуьаьа доаьаи ца аьча. ну гІулакха хьаьда еза духхза ха хьаьхаьа денз гибризмаеи лелаеи хьаьбоаГІа-ча алтайски зоогпоьскаеи якаи лелаеиЙ оаьи. Уж ши фу ваьшаГІа а этаь ниттта хьаьхина эгтара хьаьлаеа хьаьбаГІа-ча тІа лелаеч зоатпи мисса доаьаь долеш а хІаьта оамаьай боаьаьа диллача якеи эргаьаьъа-на доаьаи а хул.

Кьабаьсеча Кавказехь а боаьаьа ца якаиа мехкаи хулий лъожаи шеорга ьаьа произвоственни опыте хьаьчоаьаь. Лаьхаиа лоамашка лаьгеиаГіа ца деиаГі долча боаьамашка золаГІаь хьаьбой хеода даьаьа чІоаттіа пайтана хилар

Б. ДИКАЕВ.

СУРТА ТІА: Лаьхача лоамашка якаи йоаь якаш.

Автора сурт.

ЮХА А — 2:2

Футбол езаряата дика боазаш и духхзача шерашка лаьхарга даьг лоазаи хиина Ташкентера «Пахтакор» яха команда. Цудуьлга тамаш ец 8-ча сентябре С. Орджоникидзе цІеран ГІа стадионе Узбекистана столицера хьаьший тІаэиача матчага хьажа дуьхьа йаьх бабьки хилар. Чемпионата къьлъера дьакъе «Терека» командаеи царнеи юкъе хиина ВашаГІихетар «Пахтакоро» счет 3:0 йолаш совле йоаккхаш такхадьяр.

Цудуьхьа, ужх тІехъьарча хана «Терека» лоазар футбол езарий дог хьоастаеи деше а, шоай командаеи цийсто яккхар-га гатувсаи бар стадионе гулбена пах.

Юххьанца лоазара совле хьаьшашка яр. Дале а ну юкъа масеех контрагаке ю гроэнецаца. Цара цаГІ чакхбоккхча хана ВашаГІихетара 6-ча минуте В. Баркова шийга хьаеина бургац «Терека» къонача форворда О. Колядюс къьший наІарашка тухот. Цуьга тІехьаГІа юха а ну шин футболиста хьинарех. ІІ-ча минуте «Терека» совле цаи бургац да пІакхьаьар. Гол тухехар вар В. Барков.

Цу юкъа фусамдаь кхы а кадайГа лоаза болабеиназабалера гІулакх дІехо а йиитта дарка дІадаха йиш йоаьаи дар, Цхьаьбакъа лоазаре совле юха а хьашшта дІаелар цар. «Терека» наІарашта тІатеІаб хьаьший.

Этгара тІеъьа «Пахтакора» атакех наГ 34-ча минуте фусамдаьй наІарашка бургац чуьтохаш чакхъьалар. В. Николаенко хьажа дуьхьа наІарашкара аравьяилагга зийнача М. Аиз гашыара чуьтехар бургац. Хьаьта хьалхара тайп хакхъьалаьлеи счет пийсйир В. Федорова.

Шоллагіча тайме кхы хІама эргадалаизар. Цхьаьккха команда совле ца йоаккхаш баьш чакхъьалар из вашаГІихетар. «Пахтакор» санна йолча командацаиштта счет йоаьаи лоазар вІалаи ао деше а «Терека» лоазарах доаккхаш хиина кхоачалбоацарех па диІайча валаш. Гуш дар гроэнецаи шоай дикагІойча спортиин формаеи ца хьаьа хІама а тІаэиа болга. «Терека» чуьтеха шаккхе а бургац командас кхетамца деннаца тактически суртах дьакъе бержат дандар. ДукхагІча дьакъе шин-кхы футболиста хьаьший защитникашкара дьинача гІалатех пайда эца аьттув балар дар из. Хетаргьа, шуьхьа матчах биззза тоам хилаизар футбол езарашта.

М. САЛМАНОВ.

СССР футболан чемпионата «А» классе хьалхарча лигера командай турнирин

ТАБЛИЦА

командаш:	Л	К	Н	Б	О
1. «Нефтчи»	27	16	9	2	50—21 41
2. «Таврия»	28	14	9	5	45—19 35
3. «Пахтакор»	26	13	9	5	45—19 35
4. «Кайрат»	26	14	7	5	32—18 35
5. «Шинник»	27	12	6	9	30—24 30
6. «Торпедо»	28	9	12	7	34—30 30
7. «Зенит»	27	10	9	8	37—24 29
8. «Спартак» И.-Ф.	27	10	9	8	30—30 29
9. «Ниструл»	27	8	12	7	34—28 28
10. «Памир»	27	8	12	7	34—28 28
11. «Кубань»	26	11	5	10	38—34 27
12. «Колхозчи»	27	10	7	10	44—46 27
13. СКА	28	10	7	11	29—31 27
14. «Металлург»	28	9	7	12	27—28 25
15. «Терек»	27	6	12	9	28—42 24
16. «Рубин»	28	4	14	10	30—41 22
17. «Спартак» Ор.	27	5	11	11	24—38 21
18. «Цаучаа»	28	5	9	14	23—35 19
19. «Кубань»	27	5	7	15	21—45 17
20. «Эльбрус»	27	4	5	18	22—50 13

Брно — ярмарке

15 сентябре Брно хьаеларгьа Дуненх халкъанта кокъера машиностроительни ярмаркаи юртбоазама техники хьежаеи. Из ярмаркаи ваьй 30 республикин 1000 компани. Хьалха боахам техническн тоабара бокъха доарх1ам болаш йола советски машиностроительнаи индустрин ма-яра Іайбоанагіарьа цига балхахраштен специалистайтен дукхаха экспонаташа.

Іаьвке баьхкарашта йоьарзьа ну лоарх1амера отрасли тахтен кхоанеи. Царна цинт гурьга, масалл, числовой программни управлени йолча токарний фрезерний станоюй пхи модель.

Къастта чІоаГІа сий айдеш ярех машиностроене отрасль я автомобилаин тайп-тайпара юртбоазама техникен хьежеаеи. Из ярмаркаи 30 республикин 1000 компани. Хьалха боахам техническн тоабара бокъха доарх1ам болаш йола советски машиностроительнаи индустрин ма-яра Іайбоанагіарьа цига балхахраштен специалистайтен дукхаха экспонаташа.

Іаьвке баьхкарашта йоьарзьа ну лоарх1амера отрасли тахтен кхоанеи. Царна цинт гурьга, масалл, числовой программни управлени йолча токарний фрезерний станоюй пхи модель.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 сентябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердалларш. 9.10 — Іуйпара гимнастика». 8.30 — Гоьза куглаш. 10.00 — «Шоай, берий денз». 10.40 — Аьшаий юртбоазама «Іуйпарна почта». 11.00 — Документальни ягача фильма юрсеи 12.00 — «Къаьвена со йоаь керла паьх» телевизионни 12.30 — «Юрта сахьать». 13.30 — «Аьшаий спорт». 14.00 — Литературни произведенеига экранизаци 15.25 — Іахан — спортсмен Дз 16.45 — Советски военни округа 17.00 — Кинолектой. 18.15 — Аьшаий абонемент. 19.00 — «Улах-Цёнов». 19.30 — «Спортлото» тиражна 20.00 — «Рубин» — СССР. Дояьаьа текстаи концерт. 17.00 — «Спартак» — Ор. — Кердалларш. 18.15 — Мультфильмаш. 18.30 — «Шоай» денз. 19.00 — Телеигра. Фильм. 19.00 — Футбола СССР чемпионат ерган «Спартак» — «Динамо» (Киев) тайм. Ешаеиена передача. 19.45 — Духхьаьнца Украине. Художественни фильм. 21.30 — «Хаз». Информацин-публицистически программа. 22.00 — «Спорт-ТВ». Пленумера беседага. Ну чакхъьалъча — кердалларш.

II ПРОГРАММА

15.00 — Художественни фильм. 16.30 — «Патриот» Телевизионна. Цуьга ешаеиена. 17.00 — Телефильм. 17.15 — «Телевизаеиой письмоеот: де доаГІаь йаьл. 17.30—«Сайре дика йаьл». Аьшаий программа (поэний меттала).

19 сентябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердалларш. 9.10 — «Планета физкультура и спорт». 9.40 — «Пионерски экран». 10.00 — «Советски Союза Іуьлаи денз ваь». 11.00 — Телевизионни ягача фильм. 12.00 — «Къаьвена со йоаь керла паьх» телевизионни 12.30 — «Юрта сахьать». 13.30 — «Аьшаий спорт». 14.00 — Литературни произведенеига экранизаци 15.25 — Іахан — спортсмен Дз 16.45 — Советски военни округа 17.00 — Кинолектой. 18.15 — Аьшаий абонемент. 19.00 — Кердалларш. 18.15 — Мультфильмаш. 18.30 — «Шоай» денз. 19.00 — Кердалларш. 19.00 — «Улах-Цёнов». 19.30 — «Спортлото» тиражна 20.00 — «Рубин» — СССР. Дояьаьа текстаи концерт. 17.00 — «Спартак» — Ор.